

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-ій пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Національно-політичні постуляти Німців.

II.

Другий уступ програми лівиці обіймає: «Загальні основи для управильнення язикового питання». Головна мисль сих «основ» лежить:

1) В знесеню всяких язикових розпоряджень, рескриптів та інструкцій, виданих в користь Чехів, Словінців та шлеских Поляків, почавши від язикових розпоряджень Штремаєра для Чехів в 1880 р., з виїмкою Галичини, де цісарське язикове розпорядженє з 1869 р. має остати і на дальше правосильним, і з виїмкою полудневого Побережя, де язик італіянський може остати і на дальше язиком внутрішнього урядованя.

2) В домаганю лівиці: удержати status quo в тих краях, де доси німецке посіданє не було нарушене.

3) В домаганю обезпеченя сего посіданя на вічні часи дорогою законодатною.

4) В домаганю розширеня прав німецкого язика у всіх краях, де побіч Славян живють Німці.

Лівиця уважає всі коронні краї з виїмкою Галичини, Гориції, Істриї, Триєсту та Дальмації тереном для свого панованя і германізації поселених там Славян. Се область німецка (deutsches Gemeingut), в котрій Славянам дає лівиця лише деякі язикові права: більші Чехам в Чехії, незначні Чехам на Мораві, Словінцям в Країні і Італіянцям в полудневім Тироли, а майже ніякі Чехам і Полякам на Шлеску, Русинам і Румунам на Буковині і Словінцям в полудневій Стирії та західно-полудневій Каринтії.

Крім того домагає ся лівиця удержаня німецкої урядової мови в цілій Доли-

тавщині без всякої виїмки в армії, у всіх рахункових урядах, на почті, при телеграфі і залізницях. Державний урядник, адвокат і нотар мусить в цілій Долитавщині виказати ся знанєм німецкого язика в слові і письмі, заким може бути стабілізований на своїй посаді. У всіх університетах всеї Долитавщини будуть в тій цілі заведені катедри для підготовленя кандидатів до державної служби.

Се провідні мисли програми лівиці на язиковім поли. Подаємо другий сей уступ програми в дословнім перекладі.

II. Загальні основи для управильнення язикового питання.

Для сужитя різnorodних народів в Австрії і утриваленя правильних відносин є ділом конечним і наглим, привернути правний лад в язикових справах. В тій цілі треба знести всякі дотеперішні розпорядженя, рескрипти і інструкції в язикових ділах безвиїмково (се значить ся: зробити tabula rasa). З другої сторони треба законом означити правний обєм (Geltungsgebiet) загальної пересправної мови (der Vermittlungssprache) як і внутрішньої та виїшньої урядової мови для державних і автономічних властей в різних частях держави (не краях коронних).

Треба проте з одного боку означити основи для правосильности пересправної мови, з другого боку після різnorodности обставин означити основи для управильнення язикового питання в поодиноких краях (вже не частях держави).

Управильненє язикового питання для державних властей буде ділом державного законодавства. Краєве законодавство управильнить язикове питанє для автономних властей в міру постулятів, означених для країв і лише в рамках, определених державним законом що-до правосильности пересправної мови.

Подані низше норми або правила полягають на докладнім розсліжденю становища, до якого управнена німецка мова в національнім і державнім інтересі Австрії. Правила ті творять нерозривну цілість.

1. Загальним пересправним язиком в Австрії є язик німецкий. Він є язиком державної ради, всего его діловодства, язиком міністерств, найвишого судейского трибуналу і всіх прочих центральных органів.

Прилюдні устні розправи при найвиших судейских трибуналах ведуть ся в німецкім язичі. Переслуханє несвідомих німецкого язика сторін відбуває ся посередством перекладчиків.

Зносини межі згаданими центральними властями і межі всіми державними властями відбувають ся лише в німецкім пересправнім язичі. З'орудованя (Erledigungen) і письма їх видають ся в тім же язичі. Законом означене язикове діловодство найвишого судейского трибуналу остає ненарушене.

Правосильність загального пересправного язика буде точно означена для деяких адміністраційних галузій, як для агенд властей в війскових справах, для рахункових урядів, почт, телеграфів (а телефонів ??) і залізничої служби, відповідно до задач сих адміністраційних галузій.

Закон означить, що поданя німецкі будуть принимані всюди там, де по нині приймають ся.

2. Внутрішнім урядовим язиком, се є язиком внутрішньої служби як і урядової переписки, що не дотикає справ сторін, є у всіх державних властях правильно язик пересправний (німецкий). Виїмку становить італіянський язик, котрий можна буде полишити в теперішнім обемі в урядових зносинах, як і язик польський, в Галичині в обемі цісарської постанови з 1869 р. Оскільки в кінці чеський язик може стати внутрішнім урядовим язиком для державних властей, те буде означене в границях висше указаних і на услівях, поданих в окремім уступі, де говорить ся о обемі уживаня чеського язика в чеських округах краю, які будуть витворені.

3. Виїшнім язиком урядовим, се є язиком переписки з сторонами в справах сторін, з'орудовань і розправ є у всіх державних властей в краях і областях, узнаних яко одноязичні, язик краю або області, а то:

9

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

„Конкурс на мужа“

шутка в 5. актах

з міського побуту.

(Дальше.)

А К Т І V.

Сальон Вановичевої (як в I. акті).

СЦЕНА I.

СЛАВЦЯ, АННА.

СЛАВЦЯ. Звідки тітка знає, що Третяк вертає нині о год. 4. по пол?

АННА. Вже якось довідали ся.

СЛАВЦЯ. Мене заскочило так несподівано. Остає всего одна година часу — я сама не знаю, що починати.

АННА. Не журіть ся ласкава пані. Тіточка ваші добрі — простять та еще і віно дадуть.

СЛАВЦЯ. Але що скаже на те мій муж?

АННА. Хиба він мало вас любить? А хто любить, той на нічо не оглядає ся.

СЛАВЦЯ. То хиба упаду єму до ніг і перепрошу за все, що стало ся. Буду єму послушна, як невільниця, працювати як служниця.

АННА. Не варто, прошу пані, не варто! Жінці корити ся перед чоловіком, то значить самій собі смертну сорочку шити. Чи ж пані не варті того, щоби чоловік взяв вас, хотьби так, як ту сьвяту з образа без одежини? Або пані не вчили ся, або пані не уміють господарства, або з пані вже злетіла краса, щоби пані о прощенє благали?

СЛАВЦЯ. Та те все правда, але як они зійдуть ся так усі разом, я не знаю, що то буде? Содом і Гомора!

АННА. Треба не допустити. Як приїде ваш пав, най паню забере до себе.

СЛАВЦЯ. Він еще не урядив ся, не схоче так нагло переноситись.

АННА. Чи урядив ся, чи не урядив ся, — дарма довше чекати. Треба ратуватись. Най пані скажуть, що мусите уступити ся зі своїх поков.

СЛАВЦЯ. Але він спитає: з якої причини? чому? для чого?

АННА. За причину не трудно. Як перше пані зробили з себе тіточку, так тепер най зроблять з тіточки себе.

СЛАВЦЯ. Що се знов видумала? Якто з тіточки себе зробити?

АННА. А так! Скажіть вашому панови, що Славця, ваша своячка, приїздить зі своїм

варченим до вас. Панна Славця добра і хороша і розумна і учена — та тільки не має макету. Тож взяла ся на спосіб і з одного вашого листу з того.. того, як оно називає ся, з того конкурсу зробила ужиток для себе. Справа дійшла вже до вінчаня. Треба тепер ратувати бідну дівчину, бо обоє люблять ся до загину. Правда, панна Славця провинила, але хто не дарував би бідній дівчині того гріха? Пані мусять відступити на якийсь час для неї своє помешканє, щоби она грала вашу ролю так довго, доки нареченого не приготовлять на сю несподівану зміну.

СЛАВЦЯ. Одна неправда тягне сто иньших за собою. Знов мушу обманювати і кривити сьвітом.

АННА. А так, чим дальше в ліс, тим більше дров. Але треба прецінь приготувити вашого пана на его власну несподіванку.

СЛАВЦЯ. Добре, послухаю тебе. А ти біжи до директора Лачковского і до отця Косорога, проси, щоби прийшли привитати тіточку з мужем. Як буде більше осіб, то не будуть мене так брати на дотипи.

АННА. Біжу. Тільки треба ще спрятати панові папері з робітні нашої пані. (кликче) Андрію, Андрію! (відходить).

Язык німецький в Долішній Австрії, Горішній Австрії, Сольногороді, німецькій частині Тироля, Передаруляньскім краю, в областях суду градецького і леобенського в Стирії, в німецьких округах Чехії, в німецьких повітах Каринтії і Шлеска. Язык італіянський: в італіянській частині Тироля, а чеський язык — під поданими в горі услівями і в обемі, який ще ближше буде означений в чеських округах Чехії. В тих краях і областях, де живе більше народностей, а языкові відносини суть такі, що утравізм в внішних зносинах власий є доконачний, там будуть оба языки на рівні уважані, як на Мораві, в Країні і в мішаних областях Чехії.

Де відтак німецький язык в якійсь частині держави здавна переважно і прилюдно уживався, та в тім краю має рішучу перевагу, а побіч него існує ще другий або більше языків — там видають ся відповідні постанови, як: в мішаних повітах Шлеска, Каринтії і в області окружних судів Марбурга і Цілеї в Стирії.

4. Державні урядники мають перед своєю стабілізацією виказати ся знанем пересправного языка німецького в слові і письмі. Испити до судейської і адміністраційної служби, адвокатури і нотаріату мають бути складані бодай в частині в язичі німецькім. В слід за тим мають завести ся в научних інститутах, що підготовляють до державної служби, відповідні до того приспособленія.

5. В німецьких парохіях мають бути наставлювані виключно німецькі священники. Щоби сего доконати, будуть для німецьких частин сих епархій, де живе кілька народностей, заведені окремі німецькі духовні семінарії. В мішаних сторонах і місцевостях треба подбати о німецьке душпастирство.

6. Надужити, яке водить ся через славянське німецьких місцевих імен, зносить ся. При метрикальних списках не можна терпіти языкових довольностей.

Тенденція германізації «частий» держави (або департаментів «нової Австрії») віє з кожної стрічки.

Слівце правди

з нагоди II. Листу з над Полтви

в *Наук.-літер. Вістнику*.

(Статя надіслана).

(Конець).

Чи ж поступ в духу християнської і католицької науки не можливий? Здає ся нам д. Обсерватор хибно розумів сю річ? Коли ж то церков противить ся поступови: Може колись в часах середовічних — а що нині противить ся спільности мастків і жінок — сеж прецінь і п. Обсерватор за зле не може єї сего брати. Впро-

чим и: ходить тут авторови о змаганє взагалі — лише о д-ра Франка!

Др. Франко є узнаний многими сьвящениками першим патріотом і працівником на народній ниві. Єго заслуги ми цїнімо і буде він мати в серцях Русинів (без вгляду на уніформіх) вічну пам'ять, алеж не надає ся на кандидата, котрого духовеєство повинно підпирати. Ми б воліли єго бачити на иньшій — хочби найвиднійшій становищу, лише нехай закине завід, котрий в одній добі свого життя він взяв собі яко задачу своєї праці. Любимо єго яко новеліста поета, повістеписателя, історика, рецензента, перевідчика. — Хоч і там не одну мав хибу лише не яко теософа і філософа. Лишїть сю річ теологам — а поки що є багато иньших загонів занедбаних на рускій ниві, а духовеєство не буде перепиняти нікого в єго праці.

Нехай панове Редактори працюють над вихованєм родин руских — а нехай не дразнять змисли та нехай не відпихають духовних від себе. Они нині підставою всего, що руске: і розвою і руху і так се і сам д. Обсерватор признав: їм отже належить ся що найбільше пошана від кожного редактора, а що до Вістника то тут єго редактори зволять прийняти замітки для застосованя ся до них, впрочім як здає ся, читачі мають право жадати щось або собі випросити. Коби було кілька у нас таких часописий літературних, тоді побачилибсьмо, що Вістник скорше «цивілі» відкинулоб як духовні — але в чім же вибрати? Нехай жеж редактори старають ся о таке, щоби не було нікому причини нарікати. Коли др. Франко редагував собі своє «Житє і Слово» — то ми єму не перепиняли: нас оно не обходило, бо було оно видаване лише для декотрих і видав ті — декотрі були з сєї часописи вдоволені. Що упало оно, то здає ся тому, що тих декотрих за мало було, щоби єго фінансово підержати. Але коли Вістник видає ся для руских родин, а між ними духовних є 80%, тому повинні редактори старати ся більшість вдоволити. Се є бажанє духовеєства до Редакції. А хотять подавати науку, то нехай подають, та не лише таку, як в жартах а Іа Червоний як рак або иньші. Присьнів сєй злишний — та й нічого не поможе.

П. Обсерватор може колись змінити своє переконанє: поки що — ще досить молодий.

До ненависти такої як в Хорватів і Сербів нам ще далеко. Впрочім духовеєство православіє не має у уніятського духовеєства ніякої пошани, хочби задля їх національного почутя. Миж їх не знаємо навіть, ані они о се не старають ся. Для справи народної ми не бачимо ані одного кроку з їх боку: они лише на се, щоб бути слїпим оружем власти на шкоду свого народу.

Коли цивілі-Українці терплять для народ-

ної ідеї нужду, голод, тюрму і Сибір — то духовеєство там заміняло свій обовязок до народа за «жалуванє» і *carte blanche* на шкіру хлопа і вдоволяє ся книшками.

Про «*per Pedes Apostolorum*» — нас необразило: але бесіда була з пок. кардиналом ось така: робіть — напишіть! — Емінінціо: нехай що роблять Львівські дари Богословія!

Они не мають часу! тай махнув рукою. Що духовеєство наше не з'організоване, се правда. Покійному кардиналови не удало ся, бо вибрав собі не лише злу хвилю, але робив се і під невідповідним мотом. Вина сему політика, котрою в Галичині все пересякло: пересякло нею і духовеєство. Робота на провінції мірить ся політичним ліктьом; нехай собі буде і найгіршим, щоби був опозиційстом! Проте народовці опозиційсти дуже добре живють, з так званими новокурсниками, а і не далека хвиля, що духовеєство само почує потребу злучити ся. — А може се наступити кожної хвилі. Нехай тоді не нарікають цивілі на духовеєство задля замкненя ся в касту. Оно сего не бажає — але буде до того змушене. Бо се нещастє, що такий порядок в нас: Коби лише дехто видер ся в гору, «so spuckt es schon auf die Pfaffen» і причисляє ся до пропагаторів мрій змагаючих до переробленя людскости до гори ногами. І до того іде, що цивіліам або бути радикалом або кацапом: *tertium non datur*.

Але сего Обсерватор не бачить. Нехай жеж ліпше приглядає ся і інформує ся троха більше власними очима — не чужими, а тоді доперва бере ся других інформувати.

Плугатор.

З політичного поля.

Słowo Polskie, подавши програму лівичі, каже: Ніхто не надїяв ся, щоби програма лівичі була мировим ділом, противно, ми сподївали ся, що буде она воєнним манїфестом, що буде кодифікацією німецької *Gemeinbuergschaft* в Австрії проти славянської солідарности, з'орудованої нашими (польськими) політичними знахорами. Се вислід трилітних похибок наших політиків. Они викликали сю німецьку буту. Ся політика наша сполучила доси розбитих Німців. Німці використали нані політичні похибки. Наші державні мужі зробили велику політику, а вишло фіяско, бо занедбано інтереси краю. Далєко нас завели. Може вкїпци зрозуміють, що минув їх час, так як їх «*Zzas*» завів їх, і може зрозуміють, що час уступити. — Заміти ті треба взяти на адресу послів Яворського, Войт. Дідушицького та Дав. Абрагамовича, котрі стоять при Чехах і католицьких Німцях, та держать кабінет Туна. А декому хотїлось би живцем кинутись в рамена Штірка та Пергелъта, а притім довести до зміни кабінету, щоби почати нову хапатню портфелів.

СЦЕНА III.

СЛАВЦЯ, АНДРІЙ.

СЛАВЦЯ (спрятує). Поможіть Андрію скоро спрятати річи мого пана.

АНДРІЙ (трохи злобно). Ага знаю... Уже по паньстві!...

СЛАВЦЯ. То вас нічо не обходить! Робіть що кажу. Занесіть панові книжки і папері до мого покою. (Андрій відходить до робітні. — Славця сама). Він має тут ще дещо річий. Треба все заховати до великої шафи, щоби щонебудь не зрадило мене перед тіткою. (відходить до своєї комнати).

АНДРІЙ (сам; вносить кілька чистих аркушів паперу і оберемок порожних бутельок). Паперів там не видати, а тільки порожні бутельки і огарки з цигарів. Я придивив ся вже, як він пише: сяде, напе ся, ходить, ходить, знов сяде, знов напе ся, а пером тобі хотьби раз рушив. Засьвітить лампу і ще дві свічки, а сам хропе, аж хата ходором ходить. А зірве ся в ночи з просоня, — лампа горить — сяде до стола, і — знов нане ся. Атраменту той тиждень не виписав на малий наперсток, а вина випив, чи не ціле барило! (відходить головними дверами).

СЛАВЦЯ (входить). Не багато тих річий, тай всьо якесь переходжене. На молодого хазяїна повинен би убирати ся елегантше. Але се відай така прикмета усіх літератів: чим славнійший писатель, тим нужденнійший на нїм убір.

АНДРІЙ (входить). Що більше прошу пані?

СЛАВЦЯ. Що більше Андрію?

АНДРІЙ. Абож я знаю?

СЛАВЦЯ. Абож я знаю?

АНДРІЙ. Та хіба вже всьо?

СЛАВЦЯ. Та хіба всьо?

АНДРІЙ. Ага!

СЛАВЦЯ. Що?

АНДРІЙ. Ще одно!

СЛАВЦЯ. Що таке?

АНДРІЙ. Хіба пані не знають?

СЛАВЦЯ. Як би знала, то не питала би ся.

АНДРІЙ. А онтамтой покій. (показує на спальню).

СЛАВЦЯ. Щож там такого?

АНДРІЙ. То спальня.

СЛАВЦЯ. Так, що з того?

АНДРІЙ. Перше було тільки одно ліжко, а тепер є два.

СЛАВЦЯ. Як я могла на те забути?! Зараз треба їх переставити.

АНДРІЙ. Та як так зараз?

СЛАВЦЯ. Зараз, скоро, сейчас!

АНДРІЙ. Я сам не дам раду, то тягар!

СЛАВЦЯ. Прикличте собі когось до помочи бігайте, спішіть ся!

АНДРІЙ. Наробить ся тут непорядку, руйнації, шкоди...

СЛАВЦЯ. Все одно, так не може зістати.

АНДРІЙ. Коли бо нема вже часу, така робота забавить.

СЛАВЦЯ. Тому не балакайте, а беріть ся до роботи.

АНДРІЙ. Ай, (хитро), хіба най так лишить ся, прошу пані, як тепер є.

СЛАВЦЯ (гнівно). Чуєте, що не можна. В жаден спосіб не можна!

АНДРІЙ (хитро). Та також для нашої пані здадуть ся тепер два ліжка при купі.

СЛАВЦЯ (мала павза). Ви Андрію вже згінете таким блазном, яким прийшли на світ божий. — Але таки маєте слухність. Най ліжка зістануть. Скажу, що я їх умисно для тіточки устала.

СЦЕНА IV.

СЛАВЦЯ, ТРЕТЯК.

(Чути кроки, Андрій отвирє двері і зникає).

ТРЕТЯК (до Андрія в дверях) Бутильочку вина Андрію! (до Славці) Моя дорогенька, золотенька жіпочко! (обнимає). Як я тужив за тобою, як тужив! Най чорт побере ті віча і те репортерство! Здавало ся мені, що серце вискочить з груди і соколом полетить до тебе. Таких вражїнь мені треба, а стану найпліднішим писателем. Яка з того виїде чудесна сентиментальна новелька! Заголовок: «Перша розлука», мотто: «Два голуби воду пили». Чудове! Я згадував тобі про ню в вчерашній телеграмі.

СЛАВЦЯ. Якій телеграмі? Я не одержала

Переговори межі гр. Туном, д-ром Каїцлем і бар. Дінавлім з одної сторони, а Кольманом Сельом, Люкачем, Геґедісом і Даранім з другої в справі угоди почали ся 23. мая о 10. годині перед полуднем. Здає ся, що прийде до компромісу. Сель уступить відай в банківій справі. Тяжше буде вимогти на нім мериторичні уступства в справі самоїж митово-торговельної угоди, іменню що до переказаня Угорщині трех мільонів консумційних податків і підвишки квоти. Опозиційна праса рада би дїждати ся кабінетової кризи при тій нагоді. Програма лівіці готова. А як би гр. Тун уступив, то кабінет лівіці, до котрого війшло би для декорації двох польських міністрів, скоренню вже упорав ся би з Чехами. Він знїс би всякі язикові розпорядженя а програму лівіці октроював би навіть. Тількож є майже певною річю, що, заким приїхали угорські міністри до Відня, угодова справа була вже в головних основах поладнана гр. Голуховским. Конференція обох правительств доповнить лише потрібні до того формальности. Може бути, що для усуненя деяких ще суперечностей відбуде ся в четвер коронна рада.

Наради екекутивного комітету правиці відбудуть ся 25. мая пополудни о годині 4. В ній возмуть участь лише председателі клубів правиці. Пос. Яворский скликав на 25. мая рано також збори парламентарної комісії польського «Кола». Може бути, що зберуть ся парламентарні комісії і других клубів правиці задля важности справ, що стоять на дневнім порядку. Наради екекутивного комітету правиці потривають що найменше до суботи. О скілько ми поінформовані, то правіца остойть ся в своїй цілости і при своїй дотеперішній програмі. Рівнож солідарно піддержить она кабінет гр. Туна. На нові експерименти тепер не пора. Правіца уповномочить гр. Туна і до зрїшеня угоди з Угорщиною і до позитивної акції в чеській справі. Програма лівіці — розуміє ся — буде також предметом нарад екекутивного комітету правиці. Наколи лівіца узнасть свою програму яко субстрат до компромісу, то ані правителство, ані правіца не відтягнуть ся від переговорів. Колиж лівіца узнала би свою програму ненарушимою, тоді паступила би рішуча криза. Чи в користь лівіці? — сумніваємо ся. Можна однакж припускати по деяких даних, що гр. Тун на разі має на оці лише поладнане угоди з Угорщиною і то §. 14-им, позаяк в виду постулятив лівіці і сподіваної обнови німецької обструкції скликане парламенту виключене. Угорський сойм забере ся до ухваленя угоди вже 2. червня. Наради потривають що найменше до кінця червня, а тоді гр. Тун в імені австрійского немічного парламенту узнасть сю угоду правосильною для Австрії на основі §. 14-го. Язикова чеська справа буде імовірно відложена ад f-tenoga t-ш-roga.

Американський делегат на гагську конференцію, Андр. Віте, уповажнив репортера кореспонденційного «бюра Райтера» до заяви, що ситуація дуже користна і що він вірить в практичні висліди конференції, іменню що до розсудних судів. Перше засіданє комісії для війскових справ відбуло ся 23. мая. Вибрано вже і председателів всіх трех комісій.

З Вешінґтону доносять, що Америка готова дати филиппинским Таґалам таку систему управи, яку заведено на Кубі.

Будова Народного Дому в Чернівцях.

В 55. ч. «Буковини» читаємо:

«Братя! Сестри! Подаємо вамрадїстну вість. Ото будова «Народного Дому» в Чернівцях почала ся вже й небавом, бо за кілька місяців, найдалше-ж з кінцем листопада с. р. стане на місци теперішньої старої хати пишній дім, гідний осередок руского народу на Буковині, після образка званого вже всім вам. Поруч сего будинку стане ще й осібний будинок на руску друкарню, власности «Народного Дому», що не може оставати в теперішнім тіснім домику.

Ціла отся будова коштує після плянів і кошторисів, уложених ретельним будівничим, а совістними знатоками двічі докладно переконтрольованих круглих трицять тисяч зр. Крім того тяжить ще на реальности з давних 18.000 зр. довг 12.000. На отсе назбиралось доси в товаристві всего до 9.000 зр., як се можна побачити з докладних рахунків, позаяк рати на сплату довгів, податки й удержанє бурси пожирали річно великі суми з вкладок членських і складок, бо дім занятий головно бурсою не приносив майже ніяких доходів крім чиншу друкарні і нашої редакції, що йшло на реперациї і адміністрацію.

Наколи би товариство ждало, доки узбирає ся ціла сума потрібна на сплатенє так великого довгу і на будову, то міхто мабуть з нас не дїждав би тої хвилі, коли сповнилось би задушевне бажанє кожного широго патріота, себто будови «Народного Дому», а првтивно дочекав би хиба узрїти розвалини теперішньої хати, котрої кривля сильно ушкоджена.

Виділ товариства зважив ся проте на рішучий крок і ухвалив приступити безпроволочно до будови, котра конечно не тільки в інтересі гідної репрезентації руского народу, але і з практичних взглядів; бо спасє будинок від неминучої згуби, уможливить розширенє бурси, котре стало ся необхідиме для зростаючого все більше числа рускої молодіжи шкільної, далі конечно она в інтересі красного розвою наших товариств та інституцій задля вигіднішого їх поміщеня, а велика і гарна саяла розбудить живійше товариске житє й уможливить гідне обходженє театральних представлень і т. п. підприємств, конечних в моральнім і материяльнім ін-

тересі руского народу. Крім того будуть в новім «Народнім Домі» два помешканя, що чиншом покривати муь велику часть річних рат довгу.

На покритє коштів будову затягнув виділ в банку Bukowiner Bodencredit-Anstalt позичку 27.000 зр. по 5½% на 49 років, а готівкою, якою розпоряджає товариство, влатить сейчас довг 9.000 зр., який ще залягає в касі щадничій. Не стає ще проте яких 5.000 зр. на будову й не вчислене в ню запровадженє водопроводів і каналїзації.

Оттому то й звертає ся виділ «Народного Дому» до всіх ширих Русинів і Русинок з просьбою о скору й щедру поміч.

Відзиваємось до всіх тих тисяч Русинів що доси не жертвовали на сю народну святиню нічого, і до тих, що обіцяли, але ще нічо, або дуже мало що дали, тай до ширих патріотів, членів-основателів, з умильною просьбою о скору і визначну поміч, без котрої годі буде довершити велике і конечно діло.

Приходїть і загляньте до пишних плянів будови, перегляньте кошториси й касові книги та переконайте ся, що пишемо щирю правду!

Приходїть і погляньте на роботу, що вже розпочалась і мусить іти скоро вперед, щоби була готова ще сего року.

Не зволікайте, бо двічі дає, хто скоро дає! Загривайте рівнодушних, будїть сонних, просвічуйте темних, хіснуйте з кожної нагоди, давайте; бо хто дає, собі дає!

Покажїть, що є вже й на Буковині Русини, котрим дорога і свята честь народу, єго слава і добро!»

Ся одушевляюча відозва повинна найти ширій відгомін і між Галичанами та пособити патріотичному ділу черновецької громади. Перешкоди і трудне положенє материяльне, серед яких черновецькі Русини підняли ся такого важного, народного діла стають найліпшим доказом їх серіозних намірів і неустрашимої енергії. Всякий, що почуває ся до спільного народного обовязку, не повинен відказатись від складки, хоть би невеличкої, на черновецький Народний Дім!

НОВИНКИ.

— **Справа митрополита Юліяна Куїловского.** З дневникарского обовязку подаємо читачам допись, яка появилася в тарнівській «Родній-і»: «Загальну увагу звертає се, що єпископ Куїловский іменованій вже в грудни руским митрополитом, досі ще не приїхав до своєї митрополічної резиденції. Причиною сего мають бути поважні ріжницї поглядів між єп. Куїловским, а правительством. Передовсім мав заявити єп. Куїловский, що не буде цілком займатися політикою, коли знов правительством привикло до сего, що кождоразовий руский митрополит був заразом репрезентантом рускої правительственной політики і з ним лише переговорювано в політичних справах. Друга спірна kwestія є фінансової натурї. І так: небіщик кард. Сембра-

жадної телеграми від тебе... (Андрій приносить бутильку, Третяк наливає).

ТРЕТЯК. Якжеж ні, я адресував єї прецінь під твоїм давнім іменем, щоби не зрадити наложеної на мене тасмниці.

СЛАВЦЯ (на стороні). Мій Боже, я вислала єї до тїтки. Сама зрадїла ся перед нею!

ТРЕТЯК. Се нечуване, щоби телеграма пропала! Але добре стало ся, маю хорошу тему до «Стрїли». Знищу цілий телеграф і всіх телеграфістів в моїй передовій статі.

СЛАВЦЯ. Тобі завсїгди в голові твої літературні дурницї. То дуже зле стало ся, бо власне може зрадити тасмницю нашого подружя.

ТРЕТЯК (уражений) Ти говориш, любенька, так обоятно, якби тут розходило ся о закришку до росолу, а не о лаврові листки моєї слави. Певно, що мій геній буде мусів оустити крила, коли від власної жінки я не дістану жадної піддержки.

СЛАВЦЯ. Вибач мені дорогий, але у мене що иншого на думці.

ТРЕТЯК (кличе). Ге, Андрію, подай що берусянти.

СЛАВЦЯ. Ми мусимо сейчас перенести ся до тебе.

ТРЕТЯК. (налякав ся). До мене? Алеж я еще не урядив ся!

СЛАВЦЯ. Все одно, я не ставлю жадних вимогів.

ТРЕТЯК. Се неможливе. Я мушу тебе гідно прийняти в своїм домі.

СЛАВЦЯ. Ти говорив прецінь, що вже від тиждня працюють ремісники над нашим кубелцем.

ТРЕТЯК. Так, але тапїцїр єще не готовий з новими тапетами; мебляр має доставити єще один новий гарнітур; паркету гаразд не запушені, котарж, образи, вазони не уставлені; все єще воняє сьвіжою фарбою — непорядок, якого би ти не знесла.

СЛАВЦЯ. Щож се все вадить? Я мушу бути тобі помічною.

ТРЕТЯК. Алеж ні, ні, моя дорога, найдорозша Наталочко, се не уходить.

СЛАВЦЯ. А коли я прошу дуже о те?

ТРЕТЯК. Так я мушу відмовити.

СЛАВЦЯ (зимно). Жаль мені дуже, бо в такім разі випровадимо ся до готелю.

ТРЕТЯК. Дорога Славцю, що се має значити?

СЛАВЦЯ. Нічо надзвичайного. Приїздить моя своячка, зараз тепер о 4. год. Ти бачив єї у мене того вечера, як тебе мені представили.

ТРЕТЯК. Я тоді нічо не бачив. (дразливо) Але щож з того, що она приїздить.

СЛАВЦЯ. З мого конкурсу она зужиткувала один лист для себе і зловила собі такого дурня, що женить ся з нею, думаючи, що бере богату вдовичку.

ТРЕТЯК. Женить ся з нею, думаючи, що тебе бере? А то досковале! Як можна бути таким дураком! хаха! Мушу се використати в моїй «Стрїлі».

СЛАВЦЯ. Але він чоловік багатий і образований, тому хочу допомочи бідній дівчині до щастя.

ТРЕТЯК. В такім разі тільки я сам потребує усунути ся, а ти остань ся тут в ролі своєї своячки Ярославї.

СЛАВЦЯ. Справді, що так найліпше! (іде до вікна). Ах, Боже, вже приїхали. Зараз будуть тут!

ТРЕТЯК. Знаменитий материял до комедїї. Будь добра, затам собі як найбільше подробиць з того комічного qui-pro-quo. Я все зужиткую в своїх творах.

СЛАВЦЯ. Добре, добре, будеш мав материялу до несхочу. Іди сюди бічними сходами скорше, скорше, аби нічим не зрадитись. (Трет. відходить через робітню).

СЦЕНА V.

СЛАВЦЯ (сама).

Стало ся найліпше, як могло статись. Бо і справді, хто був би тут приймив тїточку, якби я кинула була все і разом з ним втекла. Надходять.

(Далі буде).

тович платив з митрополітичних доходів 12.000 зр. річно своєму попередникови митрополитови Йосифови Сембратовичу в Римі, що его по причині переходу двох громад на православ'є (справа о Наумовича і Ольги Грабар) усунуено з митрополії. Еп. Куїловський не хоче платити сеї данини, бо стоїть на сім становиску, що коли правительство усунуло Йосифа Сембратовича, то оно само має ему дати удержане. Трета спірна kwestія є мабуть сего рода, що правительство хоче, аби еп. Куїловський згодив ся на се, щоби добра Крилоса коло Галича, що належать до митрополії, вилучено від майна митрополії та віддано їх станіславському єпископови в цілі поліпшення его дотації. І на се не хоче згодити ся еп. Куїловський, покликуючи ся, що фунда-тор, записуючи єї майна митрополічій столиці, як раз сказав се в своїм записі, що они мають служити для дотованя львівської митрополії. Коли правительство завело в Станіславові єпископство, повинно его само заосмотрити відповідним майном. Еп. Куїловський стоїть, бачить ся, так твердо при своїх поглядах, що радше зрече ся гідности митрополита, як згодити ся на условини правительства». *Нинішня Gaz. Nar. заперечує тим вістям «на підставі докладної знакомости сеї справи».*

— **В Станіславові** відбули ся 14. с. м. вечерниці товариства Руских женщин на дохід Рускої Бурси в Новім Санчи. Програма вечерниць складала ся з двох частий: першу становили відчит, деклямація і співці, другу товариські забави. Чистий дохід з вечерниць переслано Бурсі в Новім Санчи в квоті 31 корон 6 кр.

— **Пос. Барвіньський** відїхав 24. мая до Відня на збори ексекутивного комітету правиці, що відбудуть ся 25. мая по полудні.

— **Похорони бл. п. Юлії Борковскої** відбули ся ві второк по полудні при численній участі рускої публіки. На домовину зложено кілька вінців від родини. Похорони провадив крилошанин Пюрко в супроводі кільканацять священників і хору питомців.

— **Кроваві вибори.** При виборах до громадської ради в Рожнітові прийшло до ворохобні, що кроваво скінчила ся. Дня 17. мая мали там відбуті ся вибори, коли нараз заступник віята жид Майорко Танна повідомлює виборців, що вибори відбудуть ся доперва 10. червня. Жандарм Литвин вилетів перед громадську канцелярію і вівзав зібраних виборців, аби розійшли ся. Коли они однак домагали ся аби нині переведено вибори, і стали перти жандармів до сїний, той сам Литвин вдарив Ілька Котурбана Семцева багнетом в лівий бік, так що той провалив ся зімлілий на землю.

— **Самоубийство.** Вчера рано відобрав собі жите вистрілом з револьвера Петро Чапчинський. Коло 7. години рано почув міський сторож Стрийського парку вистріл з револьвера. Відтак повідомив его гімназист Германовський, що в альтанці лісного товариства на поставовій площі лежить якийсь панок із перестріленим черенем. Прикликано комісію, котра найшла при самоубийнику лист адресований до Вітовта Чапчинського з фірмою Петра Чап-

чинського. Причиною самоубийства були безвихідні матеріальні відносини.

— **Новобранці в європейских державах.** В 1898 році зятягнули до військової служби: Австрія на 45.4 мільонів жителів 129.300 новобранців. Росія (115.8 міль. жит.) 292.300. Німеччина (54.3 міль. жит.) 224.838. Франція (38.5 міль. жит.) 264.060. Італія (31.3 міль. жит.) 96.000 новобранців. Взвзявши процентово, то в відношеню до числа жителів покликкала до війська людей: Австрія 0.28%, Росія 0.27%, Німеччина 0.5%, Франція 0.7%, а Італія 0.3%. Служба військова триває (в лїнії) майже всюди три роки, в Росії пять літ. Найбільше людей бере проте до війська Франція, найменше Росія, а відтак Австро-Угорщина.

— **Гр. Тишкевич перед судом.** В Вильні відбула ся на днях карна розправа проти гр. Тишкевича, обжалованого о намірене убійство шляхтича Ваньковича. Суо увільнив обжалованого, позаяк він ділав в крайнім роз'яреню.

— **Торговці дівчат.** На покладі парохода «Ольга» увязнено в Одесі цілу шайку тих торговців живим товаром, що намірили кільканацять дівчат вивести до Туреччини. На чолі шайки стоїть жидівка Ассова. Жертвою Ассової мали упасти самі жидівки і одна християнка з Харкова.

— **Коц і Рильський.** Слїдство в тій афері не реведено, а акти передано прокуратурі. На служі Йотку Коци тяжить підозріне, що він намірив отроїти свого пана, вивапавши до чорної кави фосфору.

— **Огні.** В Козлові, бережанського повіта, знищив огонь 15. с. м. всім сільських загород з господарскими будинками із збіжем та пашою. Шкоду обчислюють на 4.300 зр. В наслідок попареня умерла одна жінка.

— **Гради.** В околиці Галича спали гради, що поробили великі шкоди по полях.

— **Перенесеня.** Старости: Володислав Ярош перенесений з Ропчиць до Нового Санча, а Тадей Бобжинський з Рогатина до Дрогобича. Старший повітовий комісар Осип Ягошевський з Ярослава переняв управу староства в Ропчицях.

— **Дрібні вісті.** Під колесами поїзду під Ольштином найшло смерть трох мисливих: Др. Пшеворський, Пенчержинський і антикар Геннінг. Їхні тіла збили ся в одну якусь безформну масу. Числили они до 40 літ і були батьками родин. — Архикнязь Кароль Стефан прийїхав до Живця. — Теодор Рубчак дарував Станіславівській «Gwiazd-і» місце під будівлю власного дому при улиці Камінського.

Телеграми.

Відень, 24. мая. Конференція австрійских і угорских міністрів тревала вчера від 10. години рано до 1½, в полудне, почім удав ся др. Кайцль на аудиєнцію до цісаря. По полудні відбула ся рада австрійского кабінету. До сеї хвилі вислїд конференції не звісний. Австрій-

ске правительство стоїть твердо при своїх справедливих жаданях в обороні екномічних інтересів Австрії. Оно держить ся пунктацій, умовлених в Ішлю, щоби угода продовжалась і по 1903 році автономатично (сама від себе) не лише до 1904 р. (як Сель хоче), але аж до часу, доки обі половини держави не заявлять ся за розривом дотеперішної спільности митово-торговельної. Після донесень N. W. Tagblatt-у вислїд конференції був негативний. Припускають однакож що переговори між обома правительствами будуть продовжати ся, а суперечности будуть поладнані на коронній раді під проводом цісаря. Pester Lloyd думає, що Сель не може меньше Угорщині подати, як подав Банфі. На случай коли би Сель полівив гр. Тунови, то угорська опозиція буде мати опять свобідну руку. Тоді Угорщина управильнила би свої відносини з Австрією самостійно.

Прага, 24. мая. Радикальні *Nar. Listy* виступають дуже рішучо проти програми лївиці. Проти такої програми треба почати борбу на цілій лїнії. Провідники правиці мусять заявити, що стають до сеї борби. Правительство і Польки (в справі Шлеска) не можуть бути вдоволені з сеї програми. Їх погляди годять ся з нашими. Програма лївиці є замахом на істнованє і будучність Австрії.

Берно (моравске), 24. мая. Стрейк текстильних робітників, жадаючих 10-годинної роботи (замість 11) продовжає ся і кріпне.

Опава, 24. мая. Межи робітниками, занятими при будові дороги коло Герндорфу, появив ся пятнистий тиф. Доси провірено 80 случаїв. Більша часть робітників походить з Галичини.

Гага, 24. мая. До військової комісії вибрані з Австро-Угорщини: підполковник Квіпах і капітан корвети гр. Солтик; до комісії «Червоного хреста» і конвенції женевської — радник посольський Мерей, проф. Лямаш, Квіпах і гр. Солтик; до комісії роз'ємних судів амбасадор гр. Вельзергаймб, посол Околчаний і проф. Лямаш. Цісар німецкий виявив надію, що конференція буде мати позитивні вислїди, іменно що-до роз'ємних факультативних судів і більше гуманного веденя воен. Про розбровне держав цісар Вільгельм не сказав нічого, не хочучи упереджувати ухвал конференції. Ситуація поправила ся в наслідок сих заяв цісаря Вільгельма.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1899.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд			Поїзд		
посп.	особ.		посп.	особ.	
до Львова			зі Львова		
приходить о годині			відходить о годині		
6:10	а	Чернівців (Іцкан, Галацу), Станіславова	6:20	до	Лавочного (Мункача, Пешту) Ворислава
6:50	з	Брухович, від 7. мая до 10. вер. включно	1:55	до	Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
7:10	з	Зимної-води	2:08	до	» » дв. Підзамче
7:40	з	Янова	2:45	до	Іцкан (Галацу, Ясс, Букарешту) Сучави
7:55	з	Лавочного (Пешту) Калуща, Стрия	8:30	до	Кракова (Відня, Варшави), Стружа
7:44	з	Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	9:10	до	Скольного, до Лавочного (1. лип. до 12. вер.)
8:05	»	» на дв. головний	9:25	до	Янова
8:15	з	Сокаля, Рави рускої	9:35	до	Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
9:00	з	Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.	9:53	до	» » дв. гол.
11:15	з	Ярослава і Любачова	10:10	до	Безця, Рави рускої, Сокаля і Любачова
1:50	з	Іцкан, Чернівців і Станіславова	12:50	до	Янова від 1. липня до 15. вересня вкл. тільки в неділі і свята
1:01	з	Янова	2:15	до	Брухович тільки від 1. липня до 10. вересня включно в неділі і свята
1:40	зі	Скольного, Стрия, а з Лавочного тільки від 7. вер. до 15. пад. включно	9:45	до	Іцкан (Ясс, Букарешту)
2:20	з	Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.	2:55	до	Кракова (Відня) Хабівки ч. Ряшів
2:35	з	» » на дв. голов.	3:05	до	Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.
5:55	з	Сокаля, Безця і Любачова	3:15	до	Янова від 1. мая до 30. вересня вкл.
Ніч			3:20	до	Зимної води тільки від 7. мая до 10. вер.
8:45	6:10	з Кракова (Відня) Самбора, Хирова	3:26	до	Брухович
	6:20	з Іцкан, Сучави	5:25	до	Ярослава
		з Янова від 1. до 31. мая і від 16. до 30. вересня щоденно, а від 1. червня до 15. вересня тільки в неділі і свята	Ніч		
	7:58	з Брухович від 7. мая до 30. червня і від 16. серпня до 10. вересня вкл. щоденно	12:50	6:21	до Іцкан, Радовець, Кімполонга, Сучави
	8:15	з Брухович від 1. липня до 15. вересня щод.		6:40	до Кракова (Відня) від 1. черв. до 15. вер.
	8:14	з Янова тільки від 1. черв. до 15. вер. вкл.		6:50	до Янова від 1. чер. до 15. вер. т. в дні б.
	9:21	з Кракова (Відня, Берліна), Сянока, Пешту		7:00	до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуща
	9:55	з Чернівців, Іцкан (Букарешту), Сучави		7:10	до Сокаля і Рави рускої
12:30	10:10	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.		7:20	до Тернополя дворець головний
	10:25	» » на дв. голов.		7:42	дворець Підзамче
	10:30	з Лавочного (Пешту) Хирова		7:47	до Янова від 1. жовтня до 30. мая 1900
	12:10	зі Скольного, Калуща		8:35	» » 1. до 31. мая і 16. до 30. ж. щод.
	3:05	з Підволочиск на дворець Підзамче		9:10	» » 1. чер. до 30. жов. в нед. і св.
	3:30	» на дворець головний	2:36	10:40	до Іцкан (Ясс, Галацу), Сучави
2:16	6:00	з Кракова (Відня), Самбора, Сянока		10:50	до Кракова (Відня, Варшави), Сянока
				11:10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
				11:32	» » дв. Підзамче
				4:10	до Кракова (Відня, Берліна)
				5:50	до Брухович від 7. мая до 10. вересня

ЗАМІТКА: Пору нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-європейский різниць ся від часу львівського о 36 минут, а іменю 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць держ. (Львів, ул. Красіцких ч. 5) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Всілякі

КУПОНИ

і

вильосовані

цінні папери

виплачує без потручення

провізні або коштів

Контора виміни

і ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного